

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

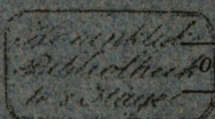
Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

EEN WOORD

TOT ALLEN

DIE HET WEL MEENEN;

OVER ARTIKEL 161 DER GRONDWET.

Omne ignotum, pro terribili.

's Gravenhage,
Bij G. VERVLOET.

1829.

B

3

9208
B3

05

EEN WOORD

TOT ALLEN DIE HET WEL MEENEN.

CH. 1. 1. 1.

CH. 1. 1. 1.

EEN WOORD

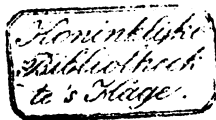
182
1134

TOT ALLEN

DIE HET WEL MEENEN;

OVER ARTIKEL 161 DER GRONDWET.

Omne ignotum, pro terribili.

**'s Gravenhage ,
Bij G. VERVLOET.**

1829.

**Perverse, all monstros, all prodigious things-
Abominable, immiterable**

Gedrukt bij *H. P. DE SWART.*

AAN DEN LEZER!

Schrijver dezes had sedert lang de gewoonte aangenomen, zijne losse denkbeelden over verschillende onderwerpen in eene soort van Adversaria, Memoriaal, Dagboek, of hoe men het ook noemen moge, op te teekenen. Vooral gaven de laatste tijden wel aanleiding, tot eene meer ernstige overdenking van vele onderwerpen, waarmede men zich anders slechts zeldzaam bezig houdt. Natuurlijk echter dat een brokstuk uit zoodanig Dagboek die uitgewerktheid, dien

geregelden gang en geheele voltooiing mist, welke de meer opzettelijke en beredeneerde behandeling van een bepaald onderwerp medebrengt. Men vergeve daarom ook deze en alle verdere gebreken aan dit stukje, alleen een voorwerp van den drang van het tegenwoordig oogenblik.

Wij dragen niemand onze bijzondere opinie in dit opzicht als evangelie op: zonder waan van onfeilbaarheid, maar ook zonder vrees van verguizing, deelen wij de slotsom van onze wijze van zien het algemeen mede. — Geene bij-oogmerken of belangzuchtige inzigten hebben onze pen bestuurd; maar ook geene grove beledigingen en miskennis, die natuurlijk van den welbekenden kant te

wachten zijn, hebben ons aan het wankelen kunnen brengen. Zoo goed als onafhankelijk; voor zoo ver zulks elken burger in den Staat is die zich met weinig te vergenoegen weet; is ons hart te zeer Nederlands om de hooge Magten te vleijen, maar ook tevens te echt Nederlands om deze hooge Magten door eene kwaadaardige faktie te kunnen zien hoonen en beschimpen. — Wanneer het woord ministerieel, gehechtheid aan den waardigsten Koning openlijk of verbloemd uitdrukt, dan zijn wij Ministerieel in den krachtigsten zin des woords: wanneer dat liberalisme, wat thans den geest van sommigen, vooral in het Zuiden, kenmerkt de vrucht mogt zijn van vrijheid en verlichting, dan zijn wij vijanden

tot den dood van eene vrijheid en verlichting
die zulk een liberalisme doet geboren worden.

*Maar er is een regt gebruik dat alles
veredelt; er is, helaas! ook een onzalig
misbruik dat zelfs het edelste verpest!*

5
1.
8
3

WAT IS EENE GRONDWET? —

Deze vraag zal waarschijnlijk aan velen vreemd klinken op een oogenblik, dat elk, hier en ginder, met de woorden *Grondwet* en *Loi Fondamentale* den mond vol heeft. — Zeker echter is het, dat van de duizenden die zich tegenwoordig over deze zaak uitlaten, ja die zich niet ontzien om op eenen alles beslissenden toon over ongrondwettig regeren mede te spreken, slechts een zeer gering aantal op deze vraag een voldoende antwoord zou kunnen geven, terwijl verreweg de meesten zich dezelve nimmer hebben voorgelegd, en velen hunner zelfs geheel onbekend zijn met de Grondwet van *onzen* Staat. — Dezen dus zijn geheel vreemdelingen omtrent het punt dat zij behandelen, want zij oordeelen zonder kennis van zaken, dat is, zonder die kennis,

welke op eigene overtuiging gegrond is. Ter goeder trouw praten zij na, hetgeen anderen hun voorzeggen; geloven blindelings al hetgeen hun door anderen wordt voorgeschilderd; en hechten onbepaald hun zegel aan grieven en bezwaren, die geheel mogelijk voor hun van gedaante veranderen zouden wanneer zij zich de moeite van eigen onderzoek gaven. Geen kwaad vermoedende; dikwerf de behendiglijk en kunstig verborgene drijfveeren, die het werktuig in beweging gebragt hebben en houden, niet zande, volgen zij met goede bedoelingen, lijdelijk het gezag en de leiding van anderen, dikwerf van zulke menschen, die van de verderfelijkste en onzaligste plannen zwanger gaan,

De vraag is, dus, nimmer zoo geheel onnoodig en overtoellig: *wat is eene Grondwet?* Van het regt verstand derzelve hangt veel af. — Zij is, in eene *Constitutionele Monarchie*, de hartader van het Staatsligchaam, de hoeksteen van het Staatsgebouw. Zij is het algemeen beginsel van regten en plichten, zoowel voor de onderdanen als voor den Vorst. Zij is de voorwaarde, waarop de Natie aan derzelve verkozen Hoofd, het Koninklijk gezag *over* haar heeft overgedragen; maar ook tevens de voorwaarde, waarop dit

Hoofd zich met de moeilijkheden van het hooge bestuur heeft *willen* belasten. Zij moet dus ten grondslag verstrekken van *alles* wat in den Staat geschiedt; en daarom, zoowel het gezag en de autoriteit tegen de overdrevene eischen des Volks handhaven en beschermen, als zij, ten behoeve van dit, tegen willekeur en despotisme van het Bestuur waakt. Zij is dus verbindend, zoowel voor de Natie zelve als voor hen die haar regeren; en kan dus evenzeer geschonden en verkracht worden door de eerste als door de laatsten.

Eene Grondwet bevat, zoo als haren naam aanduidt, in het algemeen slechts *beginsels*. Wanneer deze beginsels in werking moeten worden gebragt, dan behoren zij door nadere wetten omschreven, dat is, den geest daarvan meerder uitgewerkt te worden. De regte toepassing en ontwikkeling dezer beginsels, is *grondwettig*: de verdraaijing, verminking en misbruiking derzelven, *ongrondwettig*.

Het is geenszins ons doel, thans geheel onze Grondwet in dien geest te doorloopen; slechts één harer artikels, hetwelk in de laatste tijden ook dikwerf is te pas genomen, wilden wij daaraan toetsen.

Van het onschendbaar Opperhoofd van den Staat, splitst zich het Bestuur in dezelve, af-

dalende, meer en meer in onderdeelen, die echter allen, in den kring hunner ambstbetrekking, eene zekere mate van gezag bezitten en uitoefenen. — Ten einde nu *alle* onderdanen, zonder onderscheid, voor willekeurige behandelingen van wie het ook wezen mogt te beveiligen, en hen tevens in staat te stellen steeds hunne bezwaren te doen kennen en hunne regten te doen gelden, werd het persoonlijk vrije *regt van petitie* onder de beginsels der Grondwet opgenomen. Dit beginsel nu wordt, in art. 161 onzer Grondwet, aldus voorgedragen: » Ieder ingezeten heeft het » regt om verzoeken aan de bevoegde magt » schriftelijk in te dienen, mits die persoon- » lijk en niet uit naam van meerderen worden » onderteekend, welk laatste alleen zal kunnen geschieden door of van wege Ligchamen, wettiglijk zamengesteld en als zoodanig erkend, en, in dat geval, niet anders » dan over onderwerpen tot derzelver be- » paalde werkzaamheden behoorende.”

Door dit artikel wordt aan elken onderdaan, *individueel* genomen, een bepaald regt verzekerd; maar hetzelfde artikel tracht tevens, door de billijke beperking van dit regt, den Staat zelve en de Regering voor alle misbruik te beveiligen. Deze beperking is gelegen

in de grenzen, waar binnen het gebruik van dit regt bepaald wordt: *ieder* ingezetene mag daarvan gebruik maken, maar *schriftelijk* en *persoonlijk*; en, wanneer zulks uit naam van meerderen geschiedt, dan kan en mag zulks alleen zijn door of van wege *wettige* en *erkende* Ligchamen (*corporatien*), en dat nog wel uitsluitend, *over onderwerpen tot der-zelfver bepaalde werkzaamheden behoorende*.

Men ziet duidelijk, dat de bedoeling bij de samenstelling van dit artikel geweest is, om het *petitionneren in massa*, zoo als dit in Engeland plaats vindt, alwaar dit volksregt bijna geheel in eene *manoeuvre* van staatkunde ontaard is, te voorkomen; de Regering voor alle bemoeijenissen van onbevoegde *critici*, van ongeroepen betweters en waanwijze bedilallen, zoo veel doenlijk te beveiligen; en tevens te verhoeden dat dit regt niet, vroeg of laat, in de handen van deze of gene faktie tot een gevaarlijk wapen mogt worden her-smeed. — De gebeurtenissen van het tegenwoordig oogenblik hebben dit laatste verwezenlijkt: laat ons zien en onderzoeken of men hierbij *gronwettig* gehandeld heeft.

Over het *schriftelijke*, als zijnde, zoo als wij meenen, overal in acht genomen en ook hier van minder belang, zullen wij henen-

stappen: wij zullen ons vooreerst en voornamelijk bepalen bij het *persoonlijke*.

Het zoogenaamde *regt van petitie in massa* behoort, zoo als wij reeds met een paar woorden aanhaalden, in Engeland te huis. Het Volk aldaar, zich onderscheidende door een zeer bijzonder karakter en hooge nationaliteit en éénheid, kan en behoort ook daarom op eene eigene wijze te worden geregeerd. Het Kabinet van *St. James*, dat zich ten allen tijde, niet alleen overal met de staatkundige aangelegenheden der andere Europesche Staten bemoeide, maar dezelve, ter bereiking van eigen eind oogmerken, over het algemeen in het groot leidde en bestuurde, zag zich daardoor meer dan eens in de noodzakelijkheid, van tot bijzondere maatregelen deszelfs toevlugt te moeten nemen. In zulke bijzondere omstandigheden nu, kon men niets zonder het Volk, ten minste op den langen weg; maar dit Volk was niet gemakkelijk; en daarom moest hetzelve in schijn verheven, deszelfs nationaal-trots opgewekt en geveleid, en het zoo ver gebragt worden, dat het wezenlijk meende, door in alles stem in de Staat te hebben, zich zelve in de Regering verwezenlijkt te zien. Van *dáár* al die bijzondere volksregten *in schijn*, zoo als wij daar zoo reeds, en

niet zonder reden, aanmerkten; want de middelen van bedwang, die er dadelijk tegenovergesteld zijn geworden, maken al dien zoogenaamden Volksinvloed waarlijk zeer denkbeeldig; van daar dan ook dat *regt van petitie in massa*, waardoor aan elk het vermogen is toegekend om zijne gronden vóór of tegen elken maatregel van het Bestuur vrijelijk aan hetzelfde te openbaren, en de aanneming of verwerping van wat het ook wezen moge te verzoeken.

Is nu reeds dit *regt van petitie* een doeltreffend middel, om aldaar de waan van het Volk te verhogen en het alzoo handelbaarder te maken, hetzelfde levert er ook nog een ander groot voordeel, en wel onmiddelijk aan de Regering zelve, op. In Engeland bestaat van tijden herwaarts eene altyddurende scheiding, eene blijvende *oppositie*, die aan de familien eigendommelijk is, die de zuigelingen met de moedermelk indrinken en de vaders als legaat aan hunne zonen nalaten. Hoewel op zich zelve niet zeer te vreezen, vooral tegenwoordig, heerscht tusschen beide partijen eene bijna ongeneeslijke verwijdering, die zich het beste en spoedigste openbaart bij staatkundige aangelegenheden. Wil nu een *eersten Minister*, de persoon die eigenlijk in

Engeland gelijk men weet *l'homme du pouvoir* is, van zijne tijdelijke, dikwerf zeer *tijdelijke* magt gebruik maken, ten einde de eene of andere groote en gewigtige verandering in het Staatsbestuur tot stand te brengen; vreest hij, zonder buitengewone middelen, de meerderheid in de beide Huizen: het middel der petitien is daar; de partij, die het meeste belang bij de overwinning hebben zou, wordt in beweging gebragt; van alle zijden komen er nu *petities* in, en alzoo krijgt de zaak het voorkomen *als komende onmiddelijk uit het Volk zelve*.

Ofschoon nu wel deze *petities*, op zich zelve, niets bij de Kamers beslissen; verkrijgt de Voorsteller, of liever de zaak welke hij voorstelt, daardoor bij dezelve, ten minste in het oog der Natie, eene meerdere kracht, eene meerderheid *de jure*, welke meestendeels door eene meerderheid *de facto* gevolgd wordt; want dit alleen geeft dikwerf aanleiding, dat de weifelende of onbestemde Leden tot de zijde van het voorstel overslaan. — Vermoedt zoodanig Staatspersoon integendeel, eene voordragt van de zijde der Kamers, die niet met de beginselen of het belang en den wensch der Regering strookt; dan weder hetzelfde middel, maar in eenen tegenovergestelden

zin. — En dit is dan dat hooggeprezen en navolgenswaardig Volksregt! Waarlijk, zoo men eerlijk en onpartijdig oordeelt, dan kan men niet alleen hier weinig wezenlijk heil in vinden, maar men zal integendeel gedrongen zijn, daarin eene zeer schadelijke en onzedelijke *manoeuvre* van staatkunde te erkennen: — de beslissing eener groote zaak; de voorbode onzer Nederlandsche woelingen; gaf er ons in de laatste tijden nog het voorbeeld en het bewijs van!

Bij dit in alle opzigten afgescheiden en éénzelve Volk, zamengesteld echter zoo als wij boven aanmerkten, heeft men ook daarom van de uitgestrekte uitoefening van dit regt niet die hoogstgevaarlijke uitwerking te duchten; vooral daar men, juist door de straks aangevoerde redenen, hier het geneesmiddel des noods in de kwaal zelve vindt, en de Regering er ten overvloede, bij het geringste misbruik, dadelijk de meest gestrenge maatregelen kan en mag gebruiken. Elk echter, die met eenige karakterkennis over andere Volkeren kan oordeelen, zal moeten toestemmen dat hetzelfde middel niet altijd dezelfde *resultaten* zou opleveren: ten minste in ons Land, alwaar en karakter, en nationaliteit, en Godsdienstige en staatkundige gevoelens, en belan-

gen zoo hemelsbreed uiteenloopen en verschillen, moet het gebruik van zulk een middel eene gedurige aanleiding geven tot onrust, en zal meestendeels de *ware* algemeene denkwijze daardoor zeer verkeerd en onwaar aan het licht komen. —

De grootste dwalingen ontstaan daardoor, dat men veeltijds, omdat de *zaken* mogelijk gelijkkluidende namen hebben, datgene, wat *uitsluitend* aan andere Landen toebehoort, ook bij ons van toepassing wil maken. Van het oogenblik af dat de woelingen zijn begonnen, die den band van eendragt en liefde ontknoopten en thans velen de toekomst zoo bekommerd te gemoet doen zien, heeft men veel meer met de beginsels van het Engelsche Staatsregt, dan wel met het onze geschermd; zonder genoegzaam te kunnen of mogelijk wel te *willen* opmerken en bedenken, dat er tusschen den geest dezer beide Regeringen een zeer groot en onmogelijk te verbinden onderscheid bestaat. In ons Staatsregt is een geregeld, een eerlijk verband; hier hangt alles aan elkander en beantwoord ter goeder trouw overal aan het doel, dat is, eene Constitutionele of gewijzigde *Monarchie*: in het Engelsche Staatsregt, treft men dan eene bepaling aan die eene volstrekte *volksregering* doet

veronderstellen, en bijna onmiddellijk daarop eene andere, voortspruitende uit het meest onbepaalde Despotisme. Hoe dikwerf niet zag men daarvan de bewijzen; bij voorbeeld bij Verkiezingen; dat het eene oogenblik een volstreckte Volkshoop, in den letterlijken zin des woords, bijna wettig de wet gaf, die eenige oogenblikken later, ten gevolge van het aflezen van ééne enkele Akte, even wettig door ruiters en bajonetten werd uiteengedreven! Dit alles nu, hetwelk in andere landen mogelijk weldra *anarchie*, ten minste zeker bloedtooneelen ten gevolge zou gehad hebben, heeft in Engeland, maar in Engeland ook alleen, bijna geenen merkbaren invloed. —

Wij zijn met voordacht bij dit een en ander wat meer omstandig blijven stil staan, ten einde te doen zien, hoe weinig wenschelijk het wezen zou, dat het genoemde 161^e artikel onzer Grondwet *dezen zin en die strekking* had. Neen, wij kunnen aan de ontwerpers van onze Grondwet dit ondoordachte doel niet toeschrijven, wanneer wij op al de verschillende bestanddeelen zien, waaruit onze Staat is zamengesteld, en die de grondoorzaak zijn van al dat verschil in belang en gevoelens, dat bestaat en vooreerst wel zal blijven bestaan. Wij kunnen zóó iets niet veronderstellen bij de

eerlijkheid en opregtheid, waarmede deze zelfde Grondwet eens werd gegeven en ontvangen. En, wanneer wij dit artikel in verband beschouwen met den geest van geheel de Grondwet, die overal *regten* en *pligten* onderling verbindt, en tevens dit artikel zelve met opregtheid en waarheidliefde onderzoeken en ontleeden, dan kunnen wij er, ter goeder trouw, *deze strekking* nooit in vinden. Door hetzelfde heeft, wel is waar, *ieder* onderdaan een regt, een groot en onwaardeerbaar regt verkregen; maar hij heeft dit uitdrukkelijk slechts voor zich zelve en voor zijne eigene bijzondere belangen gekregen: dat is, ieder ingezetene, hij zij graaf of ambachtsman, *millionair* of bedelaar, is voor alle onregt, verdrukking of willekeur, van wie het ook zij, gewaarborgd; daarom heeft hij steeds het *regt*, zich *schriftelijk* en *persoonlijk*, zonder meerder formaliteiten of tusschenkomst van anderen, tot elke bevoegde magt, tot den Koning zelfs te wenden. Eene andere, eene meer uitgebreide en ruimere strekking, hebben de gezegde ontwerpers voorzeker nimmer bedoeld gehad; zoo als ten overvloede nog blijkt, uit het rapport der *Commissie tot herziening der Grondwet van de Vereenigde Nederlanden*, gedaan aan den Koning den 13 Julij 1815,

waarin onder anderen voorkomt: » de wet
 » erkent en regelt op eene voegzame wijze
 » het regt van elk ingezeten, om *zijne* belan-
 » gen bij 's Lands regering in te brengen.”
 Iets, hetwelk ons voorkomt zeer onjuist, en
 voor dit oogenblik waarlijk betreurenswaardig,
 aldus in de *Fransche vertaling* te zijn over-
 gebracht: » *Le droit de pétition convenable-*
ment réglé est consacré par la loi.” —
 Zouden er toen óók reeds adders onder het
 gras gelegen hebben! Kortom, hoe het zij,
 het regt van petitie, *in dien uitgestrekten*
zin, is, geenszins om het regt op zich zelve
 maar om de mogelijke en waarschijnlijke ge-
 volgen, bij *ons* volstrektelijk in strijd, met
 het *staatkundig, zedelijk en finantieel* belang
 van den Staat. Laat ons dit laatste nog wat
 nader ontleden.

De vermindering van alles, wat slechts eenig-
 zins zou kunnen aanleiding geven tot twist
 en verdeeldheid, is voor *onzen* Staat een punt
 van het hoogste staatkundig aanbelang. De
 kleine plek gronds die wij bewonen, is te
 veel en te lang het tooneel geweest van droe-
 vige partijschappen, dan dat dezen nu reeds
 met wortel en tak zouden zijn uitgeroeid.
 Twee Christen-gezindheden, die, wat men er
 ook van zeggen moge, elkander nooit geheel

verstaan en verdragen kunnen, zijn in den Staat heerschende, en beiden zullen steeds meerder of minder geneigd wezen den boyentoon inderdaad te voeren, of ten minste elkander daarvan verdenken. Door de vereeniging met Belgie, meer in aanraking gekomen met het Hof van Rome, zal het Gouvernement bestendig en onvermoeid moeten waken, opdat geen *theocratisch* oppergezag van buiten zich in den Staat nestele: het kan zulks niet van zich zelve; het kan en vermag dit niet met de helft zijner, niet aan dat gezag onderworpen onderdanen; het heeft daartoe volstrekt de *vrijwillige* medewerking van dit gedeelte van den Staat zelve nodig. Ook met betrekking tot het staatkundige zelve, in het Zuiden te veel blootgesteld aan den invloed van Frankrijk, en in het Noorden (hoewel minder, en van eenen geheel anderen aard) aan dien van Engeland, moet het deszelfs instellingen afgescheiden houden van die dezer beide opgenoemde Rijken, en, bij alle mogelijke redelijke vrijheid, zijne *eigendommen* en *eigene nationaliteit* grondvesten en onderhouden. Eindelijk moet onze Staat, door volstreckte éénheid en overeenstemming van binnen, haar uitwendig gebrek aan kracht vergoeden, ten einde toch eene

eenigzins waardige houding, in het midden der andere Euröpesche Staten, te kunnen aannemen.

Om al deze hoofdrekenen, van mindere uiteenlopende belangen nog niet eens sprekende, gevoelt men van welk een uiterst belang bij ons rust en orde zijn. Een regt, hetwelk dezen elk oogenblik in de waagschaal zou stellen, kan niet *grondwettig* zijn: het *regt van petitie* dus, kan ook daarom nimmer bij ons in den *algemeenen zin* worden opgenomen. Wij hebben de bedoeling en toepassing daarvan in een naburig Rijk kortelijk geschetst — eene schets, die niet enkel bespiegelend maar geschiedkundig waar was — en dit voor de rust en orde gevaarlijke en, mogen wij eens zeggen, *ruinoerige* middel integendeel bij ons te *voorkomen*, moet de bedoeling des Wetgevers geweest zijn: men vindt dan ook dit doel bevestigd, in het tweede lid van gezegd artikel; en wel in de stellige vereischten, die aan alle *collective petitien* worden voorgeschreven. — Het is duidelijk te zien, vooral uit dit laatste, dat men alle klubgewijze en genootschappelijke vereenigingen, alle broederschappen, enz. enz., in het staatkundige, die uit eene andere opvatting zoo ligt zouden kunnen ontstaan, en dat de vruchtbare kweekscholen zijn van

voortdurende twisten en verdeeldheden, heeft willen vermijden. Indien het *petitionneren in massa* bij ons mode moet worden, en niet door het een of ander wettig geneesmiddel in deszelfs opgeblazen waan gestuit wordt, dan is alle hoop op verbroedering tusschen Noorden en Zuiden, alle bestendige verdraagzaamheid tusschen Roomschen en Protestanten, alle kans tot vernietiging van ongelukkig ontstane partijschappen, kortom alle blijvende éénheid verdwenen. Bij de minst schijnbare ongelijkheid, die noodwendig tusschen beiden kan en moet plaats vinden; meer nog bij elke veronderstelde of verdichte bevoordeeling van de eene gezindheid boven de andere; in het algemeen, bij alle mogelijke gelegenheden, en zonder ontzag van zaken of personen (want wie zal bepalen *waar* en *wanneer* de verzoekers *van professie* voldaan zullen worden!) zal deze zoo gemakkelijke maatregel bij de hand genomen worden en eindelijk daarmede eindigen, dat bij een goed deel der Natie alle ontzag, voor de eigenlijke en *wettige* Regenten van den Staat, verloren zal gaan.

Alle instellingen, die niet met de basis eener eerlijke en opregte staatsregeling strooken; dat is, alle de zoodanigen, die met het staatkundig belang van den Staat strijden, zijn

reeds uit hunnen aard *onzedelijk*. — Te meer is dit het geval met dezulken, wier strekking noodwendig het *zedelijk gevoel* bij de Natie, of bij een deel derzelve moet verzwakken.

In het algemeen moet men zich, wil men waarlijk verstandig handelen, steeds zaken en personen voorstellen gelijk zij wezenlijk zijn. Hij die in de diepten van het menschelijk hart doordringt; die zijn stelsel bouwt op de menschelijke gebreken en zwakheden (de bron van alle noodzakelijke gebreken en onvolkomenheden ook in alle menschelijke instellingen); en die daardoor dit stelsel, onverschillig wat, zoodanig weet in te rigten en te wijzigen, dat de natuurlijke gevolgen dezer gebreken en zwakheden minder schadelijk en gevaarlijk worden voor de rust, het bestaan en welwezen der maatschappijen: de zoodanige verdient den naam van een verstandig man, van eenen menschevriend en wijsgeer. Maar hij, die in alles het *ideaal schoon* tot grondslag neemt; die zich den mensch slechts voorstelt in zijnen voortreffelijken aanleg en in den staat van volkomenheid, waarin hij had *kunnen* wezen; die dus, met onverstandig of roekeloos voorbijzien van alle gebreken en zwakheden, op dezen schijnbaar goeden grond voort-

bouwt, en ten gevolge van dien alles, wat het zinrijk vernuft denkbeeldig schoon kan scheppen, op de menschelijke zamenleving en maatschappelijke vereeniging van toepassing wil maken: hij is, op zijn minst genomen, een' dweeper zoo niet een' dwaas; hij is, met al zijn vernuft, een zeer onvernuftig en onwetend bouwmeester, daar hij niet schijnt te weten of te begrijpen, dat een huis, hetwelk hij van klinkers opbouwt, wanneer het voltooid is geen hardsteen en gebouw zal opleveren; dat een geheel, waarvan al de gedeelten op zich zelve uitertst onvolkomen zijn, uit zijne natuur aan deze zelfde onvolkomenheden zal onderworpen blijven; en dat het zedelijk kwaad, hetwelk oorspronkelijk in den mensch gelegen is, ook tot de handelingen der menschen moet doordringen. Ware het hem mogelijk, het *beginsel* van dit oorspronkelijk zedelijk kwaad weg te nemen (en tot zoo ver zal het bij onze nieuwerwetsche verbeteraars toch nog niet gekomen zijn!) ja, dan ook ware het doelmatig in werking brengen van naar de volmaaktheid strevende stelsels *mogelijk*; en dan nog zouden de wijsheid en het gezond verstand vorderen, dat men eerst aan de verbetering en veredeling der *oorzaken* en dan aan die der *gevolgen* werkte.

Zoo ook: wanneer de Staat, zoo niet geheel dan toch grootendeels, eene verzameling was van zelfdenkende en bijgevolg zelve opmerkende en zelve oordeelende ondeeligen, dan willen wij gaarne toestemmen dat ook dit regt, in den algemeenen zin genomen, veel goeds en vooral veel te gemoetkomends voor eene goede en welwillende Regering zou kunnen opleveren; maar thans, nu het grootste aantal dezer ondeeligen (enkele gevallen van bijzondere verdrukking uitgezonderd: en wat zou dan nog zulk een regt vermogen!) uit lijdelijke volgelingen bestaat, die zich al te zeer en al te ligt door de redeneringen van het oogenblik laten wegslepen, thans noemen wij dit vermeende regt gevaarlijk voor de rust en orde in den Staat, zoo als wij reeds vroeger aanmerkten, en hoogst schadelijk voor de zedelijkheid der Natie.

Duizend naamteekeningen onder ééne *petitie* bewijzen niets voor het eigen oordeel en gezond verstand der onderteekenaren: — hierover straks nader: — te groote éénheid is hier een slecht bewijs voor waarheid; immers, wanneer het menschkundig zeker is dat geene twee opinie's in allen deele volmaakt zullen overeenstemmen, is het dan geene volstrekte onwaarschijnlijkheid, dat er hier of daar dui-

zend, of al waren het er slechts honderd of minder, zullen gevonden worden, die, *zonder van buiten werkende omstandigheden*, op hetzelfde oogenblik in elk punt gelijkelijk denken, gelijkelijk oordeelen en van dáár weder allen dezelfde volgorde van denkbeelden hebben; om op één punt uit te komen? En toch behoort dit het gezichtspunt te zijn, waaruit men het *vrijwillig* eigen verzoek beschouwen moet. Al geschiedt dit verzoek voor dezelfde zaken en met dezelfde woorden; zelfs al vindt zulks door velen op een en hetzelfde stuk plaats: gesteld dit ware wezenlijk wettig: dan nog moet men kunnen veronderstellen dat elk, voor zich zelve, en afgescheiden van het geheel, vastelijk overtuigd en doordrongen is van al datgene, wat het algemeene stuk uitdrukt; dat hij, voor God en zijn geweten, de *intime convictie* heeft, door eigen onderzoek en overweging en met kennis van zaken, tot die bewustheid gekomen te zijn welke hij hier met zijne naamteekening bekrachtigt: dit vorderen de opregtheid, eerlijkheid en goede trouw; dit eischt het Godsdienstig en zedelijk belang van den Staat; want zijne woord, hetwelk zijne vrijwillige naamteekening uitdrukt, vervangt hier den plegtigen eed! —

Duizend naamteekeningen onder ééne *petitie* bewijzen dus niets voor het eigen oordeel en gezond verstand der onderteekenaren, maar wel voor onze stelling van *onzedelijkheid*. Deden zij het eerste, dan pleitten zij weder tegen de goede trouw en de eerlijkheid der Verzoekers; en dit is iets, hetwelk wij niet kunnen en niet mogen veronderstellen. Zij leveren dus het bewijs op, dat het grootste aantal dezer onderteekenaren *zonder kennis van zaken en niet uit eigen beweging* zijnen naam moet geleend hebben.

Beide deze laatste veronderstellingen te willen bewijzen, *voor allen die het wel meenen*, voor wie dit korte overzicht werd geschreven, ware waarlijk onnoodig en overbodig: elk der zóódanigen weet genoegzaam, hoedanig het hiermede toegegaan is, dan dat het noodig zou wezen hier daadzaken aan te halen, die, hoe waarachtig wáár ook, uit hunnen aard slecht naar eisch te bewijzen zouden zijn. Wij zullen dushier alleen nog maar het een en ander veronderstellen: dit geschrijf dient slechts ter waarschuwing, en daarmede genoeg!

Wat het eerste aangaat, zoo zullen wij alleen hetgene gevraagd is aan onze aandacht terug roepen. Menschen uit den gewonen burgerstand (en waren er zelfs niet veel ge-

ringeren onder ?!) hebben zich onledig gehouden met en verzocht om : *verantwoordelijkheid der Ministers ; vrijheid van Drukpers ; onafzetbaarheid der Regters ; instelling der Jurij ; vrijheid van Onderwijs*, enz. enz. meestendeels zeer ingewikkelde punten van het staatsregt, omtrent welken tot heden de grootste regtsgeleerden en wetgevers, niet alleen bij ons maar ook elders, het onmogelijk hebben kunnen ééns worden ; punten, waaromtrent bij de meesten der *petitionnariissen* ; ja bij geheel de Natie, geene behoefte bestond ; punten, voor velen hunner van geen het minste belang. Immers wie, buiten de leden der Staten-Generaal, heeft, in die hoogstzeldzame gevallen wanneer de nood zulks vorderen *mogt*, dadelijk belang bij het eerste ? Wie durft de onbeschaamdheid zoo ver te drijven, om in ONZEN Staat om vrijheid van drukpers aan te houden ? ja, *onbepaalde* vrijheid, of liever, zoo als nu, *onverantwoordelijkheid* ! Maar voor wie alleen is deze van belang ? Voorwaar niet voor de Natie ; maar voor zoodanige schrijvers, *en ook slechts voor zulken alleen*, die met kwaadwillige en misdadige plannen zwanger gaan. Geen schrijver, die waarlijk het goede wil en niets dan het goede, verlangt *onverantwoordelijkheid* ; integendeel, hij wenscht eene wettige en

doelmatige *beperting*, opdat de vrijheid zelve niet door de losbandigheid verloren ga. — Voor wie hebben verder de vraagstukken omtrent regters en jurij eenig gewigt? Voorzeker niet voor die stillen in den Lande, die hartelijk wenschen nooit met de Regterlijke magt in eenige aanraking te komen. Zelve eerlijk en rustige opvolgers der wet, eerbiedigen zij in hunne regters de handhavers der wet en van de heilige gerechtigheid, naar eed en pligt. Een afschuw gevoelende voor den meened, komt zóódanige verdenking, zelfs bij het gemis van onafzetbaarheid, niet bij hen op: vooral ten opzichte van menschen, die oordeelen en regt spreken tusschen God en hun geweten. Voorwaar het is geen welgeplaatst hart, dat hier, zonder aanleidende oorzaken op daadzaken gegrond, ten kwade kan oordeelen; het oordeelt anderen, naar hetgeen op den bodem zijner eigene ziel ligt. De onafzetbaarheid der Regters, ten einde dezen van elke andere magt in den Staat geheel *onafhankelijk* te maken, moge een zeer gewigtig vraagstuk in het algemeene staatsregt en, als algemeenen stelregel, een zeer wenschelijk en doelmatig iets zijn; wanneer *eenvoudige burgers* onstuimig op *dit* punt aandringen, dan bestaat er reeds bij hen

een of ander plan , waardoor zij vreezen met de Regterlijke magt in aanraking te zullen komen , en waarom zij dus *a priori*, op deze of gene wijze, op dezelve willen invloed uitoefenen : ook dit vraagpunt kwam van het losbandige schrijversgild ; hebben wij alzoo ongelijk met deze veronderstelling ? — Eindelijk , van wáár is de vraag ontstaan over de vrijheid , of , zoo als men het genoemd heeft , de *emancipatie* van het onderwijs ? Was het , omdat de opvoeding der kinderen in de laatste tijden achteruit ging ? omdat de inrigting der scholen gebrekkig en ondoelmatig was ? omdat de schoolleeraars onkundig en veelal voor hun vak niet berekend waren ? omdat men de kinderen tot een bepaald onderrigt dwong ? omdat men de ouders bepaalde scholen voor hunne kinderen aanwees ? omdat er eenen vast bepaalden leertijd bestond ? of eindelijk , om aan al die vragen een einde te maken , omdat men op sommige derzelven Godsdienstige denkbeelden of leerstellingen aan de jeugd inprentte , die niet overeen kwamen met de gezindheid of den wil der ouderen ? Niets van dit alles. Het was alléén , omdat de Regering wenschte en daartoe de noodige verordeningen gemaakt had , dat onze beroemde instellingen aangaande het schoolwezen van vreemde ametten zouden vrij blijven ; omdat de Koning

hoopte, aan zijnen opvolger een geheel *Nederlandsch* geslacht te zullen nalaten; omdat de bladen der Geschiedenis dáár zijn ten einde te bewijzen, wat men in dit punt van geestelijken invloed te wachten heeft; het wasmaar laat ons zwijgen: het was, ja! en mogelijk voor zeer langen tijd!

Maar, zal men mogelijk zeggen, van waar dan toch, als velen zich zoo geredelijk tot werktuigen hebben laten gebruiken? — Vergun ons daaromtrent deze opmerking. Gemor tegen de Regering, onverschillig welke, is eene algemeene en ongeneeslijke ziekte. Meest is dit echter meer in het uiterlijke dan in het innerlijke, wordt geboren uit al die kleine teleurstellingen en tegenspoeden welke ieder mensch ondervindt en die men zoo spoedig aan de Regering toeschrijft, en vindt zijn meeste voedsel in tijden van vrede en rust wanneer, bij het algemeen, de werkeloosheid der ziel omtrent meer wezenlijke aangelegenheden zoo ligt in vitlust en bedilzucht overgaat. Dit gemor nu tegen de Regering heeft zeer verschillende en dikwerf geheel tegenstrijdige oorzaken; al naar mate de verschillende denkwijze, de meerdere of mindere verstandelijke ontwikkeling en het gekozen standpunt van hem die oordeelt. Hoewel

deze oorzaken nu, als spruitende slechts uit kleinigheden, ook oorspronkelijk tot in de kleinste bijzonderheden verschillen, vereenigen zij zich echter allen in hetzelfde punt waarin zij zich oplossen, namelijk dat van gemor tegen of ontevredenheid met hen die het roer van Staat in handen hebben. Deze nevel, die elken staatkundigen hemel min of meer verduistert, verandert duizend malen van gedaante, al naar dat de groote massa der verschillende kleine eigenbelangen worden gestreeld of beleedigd. Zeldzaam echter is zij schadelijk, en slechts dan alleen gevaarlijk, wanneer door wezenlijke verdrukking de bestanddeelen waaruit zij zamengesteld wordt van meer ernstigen aard worden, of dan, wanneer eene bestaande faktie haar met giftstof bezwangert om, zoo mogelijk, deze slepende volksziekte, ter bereiking van eigen eindoogmerken, in eene kwaadaardige ijf-koorts te doen ontaarden. Dit doel echter wordt niet spoedig en niet gemakkelijk bereikt: — trouwens, dit bewijzen de laatste tijden; want hoe lang nu niet wordt er reeds eene taal gevoerd die, ware slechts een gering deel derzelve op *ware daadzaken* gegrond, geheel het Rijk ten onderat boven had moeten keeren; en, God zij daarvoor gedankt! tot heden met welk eene

uitkomst voor de brandstichters: — het spreekt dus van zelve dat, ter bereiking van dit doel, geene middelen, rein of onrein, moeten worden gespaard; zoo bij iemand, dan voorwaar wel bij dezulken geldt den regel: *het doel heiligt alle mogelijke middelen*, en, wat kan er dus aan zoodanige drijvers welkomer zijn dan een middel, hetwelk schijn van wet-tigheid, schijn van populariteit en schijn van nederige en welwillende bescheidenheid heeft? wij bedoelen, het *regt van petitie in massa*. — Wil men echter nu aan dit middel kracht van bewijs, schijn van wezenlijken *volkswil* geven, dan moet men dit door magt van onderteekenaren kunnen staven: het aantal moet hier de plaats bekleeden der bevoegdheid. Meestendeels, hoogst zeldzame gevallen uitgezonderd, zal men langs eerlijke wegen, door voordragt der zuivere waarheid, of wel vaste overtuiging, hier niet ver komen: deze moet al zeer hoog aanwezig zijn, of er behoort iets meer toe om den rustigen burger uit zijnen kring te trekken: — er moeten dus minder edele middelen gebruikt worden, en dit is juist het *onzede-lijke* van dit vermeende volksregt.

Veronderstellen wij hier nog eens het een en ander. Niemand, die geen dwaas of slecht-hoofd is, zal uit eigen beweging vragen of ver-

zoeken, hetzij alleen of wel vereenigd met anderen, om zaken waaraan hij nimmer gedacht heeft en die hem bij gevolg geheel vreemd, onbekend en buiten zijn' werkkring zijn. Wij laten de zoogenaamde *Unionisten* de vrijheid, om het getal hunner *petitionnarissen*, *slechts dat van verleden jaar*, door duizend te deelen, en *défiëeren* alsdan nog dit éénduizendste gedeelte, ons door eene bondige redenering te overtuigen, dat zij wezenlijk wisten *wat* zij verzochten toen zij zich met al de straks opgenoemde onderwerpen bezig hielden, en daardoor bewijzen dat deze onderwerpen hun wat meerder bekend waren, dan enkel als de titels van zoo vele hoofdstukken! — Ondertusschen, wat volgt hier nu uit? Dat negen honderd negen en negentig gedeelten of niet geweten hebben wat zij deden, of zich willens en wetens als werktuigen *tegen* het Bestuur, onverschillig waarom, hebben laten gebruiken. Hoe men dit *quási* regt nu ook neme, zoo ware dit altijd misbruik en bij gevolg *ongrondwettig*. Maar, veronderstellen wij liever het eerste, de onwetendheid; veronderstellen wij dat menig een uit de mindere klasse geteekend heeft, *omdat hij meende om vermindering van belastingen*, om *vernietiging der nationale militie* enz. enz. te verzoeken;

veronderstellen wij dat vele bekommerde ouders om vrijheid van onderwijs verzocht hebben, omdat men hun wijs maakte, *dat het Bestuur zekere Godsdienstige grondbeginselen langzamerhand geheel van de scholen wilde weeren*, of wel, *de ouders aan plaatselijke bepalingen wilde binden*, enz. enz.; veronderstellen wij dat velen zich hebben laten medeslepen, *door misbruik van magt* van dezulken, die of door rang of door stand eenen meerderen invloed op het algemeen uitoefenden; *door misbruik van geld* van diegenen, welke meerder met tijdelijk goed bedeeld waren dan anderen; kortom, *door omkoopings, omprating, invloed, gezag* en wat dies meer zij, en wij zullen uit dit enkel resultaat genoegzamen grond vinden om optemerken, *hoe onzedelijk* het misbruiken van dit regt (en daarin zal het altijd ont-aarden!) voor het Volk zelve wezen moet. (*) En dit wel bepaaldelijk voor het *Nederlandsche* Volk: wij hebben deze *onzedelijke* strekking reeds in een naburig Land aangetoond; ons Gouvernement, hetwelk zich alleen met des-zelfs eigene Staats-aangelegenheden bemoeit, heeft niet, zoo als dáár, aan zulk een schijn-

(*) Zie slechts tot een enkel voorbeeld: de *Courrier des Pays-Bas*, van 15 Octobre.

schoon volksregt eene behoefte; en niet, zoo als ginder, bestaat bij en onder het Volk zelve die onschadelijke, natuurlijke afscheiding in de staatkundige denkwijze, die aldaar, bij het middel der *petitien*, vooraf kan doen be-rekenen wie de vóór- en wie de tegen*petitien* zullen teekenen, zonder dat zulks er tot verdere gevolgen leidt. Daardoor is hetzelfde er niet van die *consequentie*. Maar het Nederlandsche Volk stond, te allen tijde, op te hooge trap van zedelijkheid; het is individueel te *solide* van aard, te ernstig en te eerlijk. In Nederland bestaat geene aangeborene, geene wettige *oppositie*. Er bestaat, ja, eene natuurlijke en ook, wanneer men wil, eene aangeborene *afscheiding*, maar van eenen meer ernstigen, meer gevaarlijken aard; eene afscheiding, welke men eerder bedacht moet wezen door eensgezindheid, verdraagzaamheid en den geest der liefde langzamerhand te vernietigen, dan door een vermeend regt steeds levendig te houden; en het is juist daarom, dat de gevolgen van zóó iets bij ons oneindig veel schadelijker en bijgevolg *onzedelijker* zullen moeten wezen dan dit bij andere Natien het geval is.

Nu nog een enkel woord, over de strijdigheid met het *finantieel belang* van den Staat.

Elke Staat vindt zijn voortdurend bestaan en onderhoud in de belastingen, die de burgers, welke den Staat uitmaken, daartoe opbrengen. Door deze opbrengsten dus, onderhouden zij slechts hun eigen Staats- en Volksbestaan: dit is eene waarheid, welke het te wenschen ware dat de burgers, over het algemeen, wat beter gevoelden. Bijzondere omstandigheden waarin zich de Staat bevindt, maken bijzondere middelen tot uitredding of instandhouding noodzakelijk. Deze middelen echter moeten verschillend gewijzigd worden; dat is, geregeld worden naar het individueel vermogen, en dus naar het meerder of minder dadelijk belang, hetwelk elk, voor zich, bij de goede en rustige gesteldheid van den Staat heeft. Het is alzoo het belang en de plicht van hen, die aan het hoofd van den Staat zijn, om die middelen welke het minst *op de noodzakelijke behoeften* drukken het strengste te handhaven. Volgens artikel 197 van onze Grondwet, worden alle belastingen door eene Wet geregeld. Voor zoo ver zulks echter nog niet geschied mogt zijn, hebben de Fransche wetten steeds kracht van wet. De dien ten gevolge bij ons in werking zijnde Wet op het zegel, onderwerpt ook alle verzoekschriften, of *petitien*, aan het zegelregt; en zulks wel *individueel*

genomen. Wel is waar, worden dezen in de latere Wet van 31 Mei 1824 niet bepaaldelijk *als aan het gedwongen zegelregt onderworpen* genoemd; maar zij komen evenmin voor in de *exceptien*, en worden dus in het regt verondersteld nog onder de bepaling der Fransche wet te liggen. Vooral kan dit in geene de minste aanmerking gekomen zijn, tijdens de zamenstelling der Grondwet. Het kan ook daarom de bedoeling van de hooge ontwerpers onzer Grondwet niet geweest zijn, aan eene verzameling van burgers de vrijstelling te verleenen van een regt, waaraan, in elk ander geval, ieder individueel onderworpen was: dit ware strijdig geweest met het belang van den Staat, in dit bijna geldelooze oogenblik; het ware strijdig geweest met den geest der Grondwet zelve, die in artikel 198 onmiddellijk laat volgen, *dat geene privilegien in het stuk van belastingen kunnen worden verleend* (en in dit opzigt, ten behoeve van wie!); het ware eindelijk strijdig geweest met den reeds gezegden algemeenen grondregel van alle belastingen, *de minst drukkende*, waaronder men toch wel met volle regt de *geheel vrijwillige* zal mogen rangschikken, het strengste te handhaven. Men denke niet, aan dit artikel der Grondwet voldaan te hebben wanneer ook al, ingevolge

de wet, deze *petitien* op zegel waren: de bepaling dezer Wet is *individueel*, hetzij voor eene *wettige* en *erkende* vereeniging van meerderen, *quâ* ligchaam, hetzij persoonlijk; en wanneer dus het *toeval* honderd personen, bij voorbeeld, bij een brengt die één en hetzelfde verzoekschrift of *petitie* onderteekenen en indienen, dan heeft slechts één aan deze bepaling der Wet voldaan en negen en negentig hebben dezelve ontdoken. Dat onze Regering, dat onze Koning zelfs de opvolging van dit regt zoo zeldzaam gevorderd heeft, strekt wel tot eer van diens hart en tot bewijs, hoe zeer hij in elk opzicht ook de *schriftelijke* toenadering tot zijn persoon voor den geringsten zijner onderdanen heeft willen openstellen, maar het vernietigt het door de wet vastgestelde regt niet; er kan een opvolger op den Troon komen, die, uit kracht dezer Wet, de strikte navolging dier bepaling eischt, en uit welk oogpunt zou men dan later de eens erkende *algemeene petitien* beschouwen?

Laat ons nu nog een oogenblik stil staan bij het laatste lid van het gezegde 161^e artikel der Grondwet, ten einde hiermede dit kort overzigt te besluiten.

Het is eene wiskunstige waarheid, dat een zeker aantal gelijke deelen een geheel of

ligchaam vormen. Zoo ook, wanneer zich een aantal personen te zamen vereenigen, met hetzelfde doel en dezelfde inzigten, en zij aan dit doel en die inzigten, door de zamenstelling en persoonlijke erkenning van een en hetzelfde verzoek, kracht van werking geven, dan constitueren zij, zoo niet in het regt dan toch in de daad, een ligchaam; elk ligchaam nu, behoort eene bepaalde en kenmerkende eigendommelijkheid te hebben en moet eene zekere magt en bevoegdheid in zich bezitten; een ligchaam dus, hetwelk zich door raad of daad de bevoegdheid over de Regering toekent, moet zich als een Ligchaam van Staat beschouwen en zich zekere magt in den Staat toeschrijven: dit zijn zekere en onbetwistbare waarheden. Onder tusschen nu: — is onze Monarchie, omdat dezelfde Grondwettig, dat is gewijzigd is, thans geene *Monarchie* meer? heeft het Volk, omdat deszelfs Afgevaardigden en Vertegenwoordigers den Troon omringen en een deel uitmaken van de *Wetgevende* magt, nu zelf eenig *middellijk* deel aan de Regering? berust het regt van *veto* en *sanctie* niet meer uitsluitend bij het Hoofd van den Staat, den Koning? Voorzeker zal niemand dit alles betwijfelen. Het bestuur over den Staat behoort alzoo, in

alles, uitsluitend aan den Koning en aan de *wettige* Regering. Wanneer zich dus uit den Staat zelve ligchamen formeren die zich met de zaken der hooge Regering bemoeijen, dan treden zij buiten hunnen werkkring; want het Volk, zijne regten overdragende op zijne *vertegenwoordigende* Lasthebbers, doet daardoor van zijn meer *middellijk* deel vrijwillig afstand. Zoodanige willekeurige vereenigingen of ligchamen zijn dus niet geauthoriseerd, bij gevolg niet *wettig* en alzoo ook niet *erkend*; want datgene wat niet wettig is, kan door geen Bestuur erkend worden. De Grondwet teekent naauwkeurig de grenzen af van alle *erkende* Magten in den Staat; zij kan dus onmogelijk, zelfs niet stilzwijgende, eene der meest gevaarlijke magten buiten deze bepalingen toegelaten hebben. Het regt van *petitie*, ingevolge artikel 161 der Grondwet, *individueel* genomen, waarborgt elken burger tegen alle mogelijke willekeur van de zijde van eenig lid van het Bestuur; hetzelfde regt, *algemeen* toegepast, zet eene wijde deur open voor de willekeur eener opgeruide of verdwaalde Volkshoop. Het *persoonlijke* regt van *petitie*, in den letterlijken zin, is eene weldaad; hetzelfde regt, in den misbruikten zin, kan een' gedurige twistappel, ja een geesel voor den Staat worden!

Landgenooten! Zie hier onze wijze van zien in eene zaak en ten opzichte van een vermeend volksregt, waarvan men, vreezen wij, al de mogelijke gevolgen in ons Land nog niet genoegzaam heeft overdacht. Gij zult uit deze weinige bladzijden wel hebben opgemerkt, dat wij het zoogenaamde *regt van petitie*, in den algemeenen zin, als niet overeenkomstig met den geest onzer oorspronkelijke *Nederlandsche Staatsregeling*, en dus als *ongrondwettig* beschouwen. Ondertusschen, nog ééne ernstige en bepaalde *deliberatie* in de hooge Vergadering onzer Staten, over den inhoud van dergelijke *petitien*, en zij bekomen, door eene stilzwijgende en schijnbare *erkenning*, ook bij ons als Volksregt *wettigheid*. Maar; waar zal zal het dan met ons Land naar toe, wanneer de toepassing van dit regt slechts éénzijdig blijft, en daardoor alleen in de handen van den faktiegeest een krachtig middel kan worden? Wat zal hier den wezenlijken Volkszin beslissen: de menigte der onderteekenaren? maar wie waarborgt de identiteit, ja het wezenlijk bestaan dezer onderteekenaren? wie waarborgt de regten van den zwakkeren, van de minderen in aantal, wanneer deze of gene tegenpartij hen door magt van naamteekeningen wil

onderdrukken? Wanneer zullen wij dan de éénheid, de overeenstemming, de *nationaliteit* zien geboren worden, waardoor *Nederland* alleen vastheid en Volksbestaan verkrijgen kan? Nimmer, neen nimmer!....

Volksvertegenwoordigers! Handhaaf het regt dat elken burger heeft, om zijne *bijzondere* belangen aan de bevoegde magten te mogen voordragen; maar laat u niet in uwe erkende regten aantasten, laat niet het Volk zich in *uwe Regering* moeijen. Couranten-getier kan elk oogenblik de geheele massa van onvergenoegden en woelzieken in den Staat tot het gebruik der *petitien* aanzetten: zult gij daarin, voor God en uw geweten, steeds de *algemeene denkwijze*, dat is de heerschende geest der meerderheid van de Natie *kunnen* erkennen? Zult gij meenen, op dezen schijngrond, ongepaste voordragten met uwe overweging te moeten vereeren, en aan dezen daardoor alleen waarde en kracht geven? Zijt gij Lands-regenten in eene Republiek, waar *het Volk* uwen Souverein is; of zijt gij Lands-regenten in eene Monarchie, waar het Ligchaam, hetwelk gij vereenigd uitmaakt, met den Koning Souverein is? Het Volk draagt aan u vrijwillig zijne regten op; gij neemt dezen last op u, echter niet om nu door het Volk geleid te wor-

den maar om dit met uwe hoogere kennis en wijsheid, met uwe meerdere ondervinding, gezamenlijk met het Hoofd van den Staat, te leiden. Wilt gij u het eene oogenblik, bij alle mogelijke gelegenheden, *van* dit Volk de wet laten voorschrijven; het zal u op andere tijden moeilijk vallen, *aan* hetzelfde de wet te geven. Heden nog slechts geeft het zijnen wil bij wijze van verzoek te kennen; wordt dit verzoek niet ingewilligd, dan gaat, bij eene onbeschofte volkshoop, *verzoek* aldra in *bedreiging* over.

Landgenooten! Wij waghelen aan den rand van eenen afgrond! O, mogten het slechts schrikbeelden onzer ontstelde verbeelding zijn, maar neen, mogelijk is het onzalig tijdstip nader dan wij denken. — Landgenooten! Al te lang hebben partijschappen dezen grond verdeeld, zoo menigen band van broederlijke liefde en eendragt verscheurd. Hoe vele bittere tranen, ja stroomen bloeds heeft onzalige partijwoede hier niet doen vlieten! Het heeft den goeden God behaagd, in de school der beproeving en der tuchtiging, ons van dezen kanker te genezen: Landgenooten! zijt gij dan niet bestand tegen welvaren en voorspoed; — zult gij aldus de goedheid Gods hoopen, en u verder onwaardig maken voor

elke nieuwe zegening? *Nederlanders!* zult gij het straffeloos dulden, dat eene heillooze faktie, die voorwaar niet *Nederlands* is, uwen *Nederlandschen* grond beroert? Zult gij het dulden dat de vreemdeling, die uwen Koning en uwe hooge Regering *onpartijdiger* en *waardiger* beoordeelt dan gij, met verachting op u nederzie? Niet alzóó, Landgenooten! Wanneer er gekozen moet worden, kiezen wij alsdan de zijde van onzen Koning! Alle kleinere bijzondere belangen moeten op dit oogeblik voor het algemeen belang zwichten, en dit vordert in het tegenwoordige ééndragt en éénstemmigheid. Laten wij de doordrijvende faktie aan haarzelve over en ons door geen schijnschoon verblinden, en zij zal, zoowel onder onze Zuidelijke broeders als hier, voor hare eigene nietige geringheid terug deinzen. Nogmaals, Landgenooten! wanneer de nood het vordert, laten wij ons dan allen met hetzelfde doel vereenigen, niet om ons bezig te houden met die onderwerpen waarover anderen zich zoo onstuimig uitlaten; dit kon sommige welgezinden in eenen niet zeer aangename toestand brengen; maar om dáár waar het noodig mogt zijn onze bewijzen te brengen van vertrouwen in en liefde tot de hand die ons bestuurt, van ondergeschiktheid aan de Rege-

ring en van onderlinge broederliefde. Wachten wij ons vooral deel te nemen aan de woelingen van het tegenwoordig oogenblik; wellicht strooijen thans roekelooze en kwaadwillige handen het zaad in den *Nederlandschen* akker, waaruit later weder vruchten van partij-schappen, van vervolgingen om Godsdiensstige en staatkundige denkwijzen ontstaan kunnen: ware het alzoo, hetgeen God genadig verhoede! wij allen gaan ten grave, maar onze werken blijven ons na: het nageslacht zal in dit geval over het tegenwoordig oogenblik den vloek uitspreken, *dat deze vloek niemand onzer de rust zijner beenderen ontneme!*

ach-
roe-
el-
ge
ak.
tij-
ige
en:
r-
ze
in
n
r.

